

เรื่อง การประเมินโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04
อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองสุข วันแสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญา โพธิวัฒน์

คณะผู้วิจัย นายมนตรี จิตต์หาญ
นายมนต์ เทศทอง
นางรัชนิกร สุตวนิชย์
นางสุพิชฌาย์ เทศทอง
นายเสกสรรค์ สัมฤทธิ์

ปีที่ประเมิน พ.ศ. 2549

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความพร้อมในด้านปัจจัยการดำเนินงานของโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านสถานที่
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมในด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค และการปรับปรุงการดำเนินงาน
3. เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 ในด้านผลสำเร็จตามเป้าหมาย และผลสำเร็จด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินงาน

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ คณะกรรมการดำเนินงานจำนวน 6 คน คณะครูโรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 11 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 183 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 200 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

การประเมินครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 144 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น คือ คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 6 คน คณะครูโรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 132 คน (ขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie & D.W. Morgan)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามที่ใช้สำหรับคณะกรรมการดำเนินงาน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม มี 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ด้าน

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมด้านปัจจัยการดำเนินงาน ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และความสำเร็จของโครงการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามจำนวน 48 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามจำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ จำนวน 2 ด้าน

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการดำเนินการ จำนวน 4 ด้าน

ฉบับที่ 2 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะครูที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ มี 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ด้าน

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมด้านปัจจัยการดำเนินงาน ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และความสำเร็จของโครงการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามจำนวน 23 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ
จำนวน 2 ด้าน

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการดำเนินการ จำนวน
4 ด้าน

ฉบับที่ 3 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ มี 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ด้าน

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมด้านปัจจัยการดำเนินงาน ความ
เหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และความสำเร็จของโครงการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามจำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) มีคำถามจำนวน 48 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ
จำนวน 2 ด้าน

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการดำเนินการ จำนวน
4 ด้าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ

4.2 กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 4 - 8 กันยายน 2549 โดยใช้
แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนการอบรมพัฒนาจิต โครงการ
ปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา
2549

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะ
เวลาที่กำหนดไว้ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น คือ แบบสอบถามฉบับที่ 1 เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการ
ดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงาน โดยเก็บข้อมูลทั่วไปในด้านการเตรียมความพร้อม
ในด้านปัจจัยการดำเนินงาน ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน ความสำเร็จของโครงการ
ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน จำนวน 6 ชุด แบบสอบถามฉบับที่ 2 เก็บ
ข้อมูลจากคณะครู โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเก็บข้อมูลทั่วไปในด้าน
การเตรียมความพร้อมในด้านปัจจัยการดำเนินงาน ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน ความ

สำเร็จของโครงการ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน จำนวน 6 ชุด และแบบสอบถามฉบับที่ 3 เก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โดยเก็บข้อมูลทั่วไปในด้านการเตรียมความพร้อมในด้านปัจจัยการดำเนินงาน ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน ความสำเร็จของโครงการ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน จำนวน 132 ชุด การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 144 ชุด

4.4 ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามว่าครบตามจำนวนหรือไม่ โดยผู้ประเมินได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือก่อนเก็บข้อมูล และดำเนินการเก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวนหรือให้มากที่สุด และให้มีความสมบูรณ์ ครบถ้วนมากที่สุด เพื่อให้การประเมินนั้นมีความเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

5.2 ข้อมูลแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการประเมินความพร้อมด้านปัจจัยการดำเนินงาน ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และความสำเร็จของโครงการ จะนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จะวิเคราะห์โดยการแยกแยะความเหมือนหรือความสอดคล้อง ความแตกต่างของเนื้อหา แล้วสรุปสาระสำคัญในเชิงบรรยาย

สรุปผลการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินด้านปัจจัยการดำเนินงาน

1.1 ผลการประเมินด้านปัจจัยการดำเนินงานตามความเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานพบว่า ในภาพรวม ความพร้อมในด้านปัจจัยในการดำเนินงาน โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.78) ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพร้อมในด้านปัจจัยอยู่ในระดับดี 5 ข้อ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ บุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจในการเป็นคณะกรรมการ และทราบแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี โครงการนี้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ เอกสารได้อย่างเหมาะสม คຸ້ມຄ່າກັບການດຳເນີນງານ สถานที่มีความเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินงาน บรรยากาศโดยทั่วไปของสถานที่เอื้อต่อการฝึกอบรม การดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณ ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ($\bar{X} = 3.67, 3.67, 3.67, 4.17, 3.67$; S.D. = 1.03, 1.03,

1.21, 0.75, 0.81) และ 1 ข้อ ความพร้อมอยู่ในระดับปรับปรุง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้มียานพาหนะรับส่งเพียงพอกับจำนวนบุคลากร ($\bar{X} = 2.50$; S.D. = 1.37) และนักเรียนทั้งไปและกลับ ส่วนอีก 13 ข้อ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ บุคลากรที่รับผิดชอบงานสามารถเชื่อมโยงและประสานกับบุคลากรฝ่ายอื่น ได้ดี โรงเรียนแต่งตั้งบุคลากรในการดำเนินงาน โดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน โครงการนี้มีการจัดทำแผนการจัดการอบรมที่ชัดเจน สื่อสารได้ถูกต้อง และเข้าใจตรงกัน ในแผนการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ โครงการนี้มีการประชาสัมพันธ์แผนการดำเนินงานให้คณะกรรมการรับทราบล่วงหน้าก่อนการดำเนินงาน โครงการนี้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ เหมาะสม โครงการนี้มีเอกสารที่ใช้ในการดำเนินการอย่างเพียงพอ เหมาะสม สถานที่มีความพร้อมในการดำเนินการอบรม โรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการอบรมอย่างเพียงพอ การใช้งบประมาณมีความเหมาะสม คຸ້ມຄ່າ การเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.50, 3.33, 3.17, 3.00, 3.33, 3.50, 3.33, 3.00, 3.50, 3.50, 3.33, 3.33, 3.33$; S.D. = 0.54, 1.03, 0.75, 0.63, 1.21, 1.22, 1.03, 0.63, 1.03, 1.22, 1.03, 0.86, 0.86)

1.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยการดำเนินงานตามความเห็นของคณะครูที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ในภาพรวม ความพร้อมในด้านปัจจัยในการดำเนินงาน โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$; S.D. = 0.56) ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพร้อมในด้านปัจจัยอยู่ในระดับปรับปรุง 2 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้มีการเตรียมความพร้อมของยานพาหนะในการรับส่งคณะกรรมการและนักเรียนตามความเหมาะสม สถานที่ฝึกอบรมมีความเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.17, 2.33$; S.D. = 0.75, 1.03) ส่วนที่เหลือ 9 ข้อ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้มีบุคลากรมีเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินงาน บุคลากรที่ดำเนินงานตามโครงการนี้มีความรู้ ความสามารถ โครงการนี้มีแผนการอบรมที่ชัดเจน สื่อสารได้ถูกต้อง และเข้าใจตรงกัน การกำหนดกิจกรรมตามแผนของโครงการมีความชัดเจนในการปฏิบัติ ในแผนการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ โครงการนี้มีการประชาสัมพันธ์การอบรมให้นักเรียนและคณะกรรมการได้รับทราบล่วงหน้า โครงการนี้มีการเตรียมความพร้อมของเอกสารได้เหมาะสม โครงการนี้มีงบประมาณสนับสนุนการอบรมอย่างเพียงพอ โครงการนี้มีการใช้จ่ายงบประมาณตามความเหมาะสมและคຸ້ມຄ່າ ($\bar{X} = 2.67, 3.17, 2.67, 2.83, 3.33, 3.00, 2.67, 3.00, 3.00$; S.D. = 0.51, 0.75, 1.21, 1.16, 0.81, 0.63, 0.81, 0.63, 0.89)

1.3 ผลการประเมินด้านปัจจัยการดำเนินงานตามความเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ในภาพรวม ความพร้อมในด้านปัจจัยในการดำเนินการโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$; S.D. = 0.58) ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพร้อมในด้านปัจจัยอยู่ในระดับดี 7 ข้อ ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ บุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจในการเป็นคณะกรรมการ และทราบแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี บุคลากรที่รับผิดชอบงานสามารถเชื่อมโยงและประสานกับบุคลากรฝ่ายอื่นได้ดี จำนวนบุคลากรมีเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินงาน โครงการนี้มีการประชาสัมพันธ์แผนการดำเนินงานให้คณะกรรมการรับทราบล่วงหน้าก่อนการดำเนินงาน สถานที่มีความพร้อมในการดำเนินการอบรม สถานที่ที่มีความเพียงพอ และเหมาะสมในการดำเนินงาน บรรยากาศโดยทั่วไปของสถานที่เอื้อต่อการฝึกอบรม ($\bar{X} = 3.56, 3.59, 3.71, 3.54, 3.71, 3.72, 3.81$; S.D. = 0.78, 0.88, 0.90, 0.88, 1.03, 0.94, 0.94) และอีก 12 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โรงเรียนแต่งตั้งบุคลากรในการดำเนินงาน โดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน โครงการนี้มีการจัดทำแผนการจัดการอบรม ที่ชัดเจน สื่อสารได้ถูกต้องและเข้าใจตรงกัน ในแผนการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ โครงการนี้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ เหมาะสม โครงการนี้มีเอกสารที่ใช้ในการดำเนินการอย่างเพียงพอ เหมาะสม โครงการนี้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ เอกสารได้อย่างเหมาะสม คຸ້ມคຳกັບการดำเนินงาน โครงการนี้มียานพาหนะรับส่งเพียงพอกับจำนวนบุคลากร และนักเรียนทั้งไปและกลับ โรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการอบรมอย่างเพียงพอ การดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การใช้จ่ายงบประมาณมีความเหมาะสมคຸ້ມคຳ การเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.41, 3.38, 3.10, 3.36, 3.32, 3.40, 3.31, 3.00, 3.40, 3.48, 3.41, 3.29$; S.D. = 0.92, 0.85, 0.98, 0.79, 0.87, 0.82, 0.87, 1.00, 0.95, 0.85, 0.90, 0.91)

2. ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน

2.1 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานตามความเห็นของคณะกรรมการดำเนินงาน พบว่า ในภาพรวม กระบวนการดำเนินงาน โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$; S.D. = 0.63) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เหมาะสมอยู่ในระดับปรับปรุง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ จำนวน 2 ข้อ คือ กิจกรรมแสงเทียนแห่งปัญญาดำเนินไปตามขั้นตอน และเหมาะสมกับเวลา กิจกรรมตอบปัญหาข้อใจ และแสดงความคิดเห็นมีความเหมาะสมราบรื่น ($\bar{X} = 1.67, 2.33$; S.D. = 0.81, 0.51) ส่วนที่เหลือ 18 ข้อ เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่าน

เกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการดำเนินงานรับทราบบทบาทหน้าที่ คณะกรรมการมีการซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ก่อนการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้ พิธีเปิดการอบรมมีความเหมาะสม กิจกรรมการบวชเนกขัมมะดำเนินไปตามขั้นตอนและราบรื่น กิจกรรมทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น กิจกรรมสวดมนต์ ทำสมาธิดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น กิจกรรมฟังพระธรรมเทศนาดำเนินไปตามขั้นตอน และเหมาะสมกับโอกาส กิจกรรมเดินจงกรมภาวนาดำเนินไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อย กิจกรรมหน้าที่ชาวพุทธที่ควรรู้มีความเหมาะสม กิจกรรมบรรยายไตรสิกขามีความชัดเจน กิจกรรมเข้าฐานศึกษารวมมีความเหมาะสมและเป็นไปตามลำดับขั้นตอน การปิดการอบรมมีความเหมาะสม โครงการนี้มีการกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นตามขั้นตอนอย่างราบรื่น โครงการนี้มีการมอบหมายงานได้ตรง และเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร การประสานงานของคณะกรรมการดำเนินงานกับฝ่ายต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ เมื่อมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คณะกรรมการสามารถแก้ไขได้ทันที, โครงการมีการปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.50, 3.00, 3.00, 3.17, 3.00, 3.00, 3.17, 3.00, 3.00, 3.17, 3.00, 3.00, 2.83, 3.00, 3.17, 3.00, 3.00, 3.00$; S.D. = 1.04, 0.63, 1.09, 0.75, 0.89, 0.89, 0.98, 0.89, 0.63, 0.40, 0.89, 0.89, 0.98, 0.63, 1.16, 1.09, 1.09, 0.89)

2.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานตามความเห็นของคณะครูที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ในภาพรวม กระบวนการดำเนินงานโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$; S.D. = 0.56) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เหมาะสมอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 1 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้มีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการดำเนินงานรับทราบบทบาทหน้าที่ ($\bar{X} = 2.33$; S.D. = 0.51) และอีก 2 ข้อ เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้มีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้รับทราบและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ โครงการนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการที่เหมาะสมเพียงพอ ($\bar{X} = 2.67, 3.00$; S.D. = 1.03, 0.63)

2.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานตามความเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า กระบวนการดำเนินงานโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$; S.D. = 0.63) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 20 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการดำเนินงานรับทราบบทบาทหน้าที่ คณะกรรมการมีการซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ก่อนการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้ พิธีเปิดการอบรมมีความเหมาะสม

กิจกรรมการบวชนกขัมมะดำเนินไปตามขั้นตอนและราบรื่น กิจกรรมทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น กิจกรรมสวดมนต์ ทำสมาธิดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น กิจกรรมฟังพระธรรมเทศนาดำเนินไปตามขั้นตอน และเหมาะสมกับโอกาส กิจกรรมเดินจงกรมภาวนา ดำเนินไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อยกิจกรรมหน้าที่ชาวพุทธที่ควรรู้มีความเหมาะสม กิจกรรมบรรยาย ไตรสิกขามีความชัดเจน กิจกรรมเข้าฐานศึกษาธรรมมีความเหมาะสมและเป็นไปตามลำดับขั้นตอน กิจกรรมแสวงหาปัญหาดำเนินไปตามขั้นตอน และเหมาะสมกับเวลา กิจกรรมตอบปัญหาข้อใจ และแสดงความคิดเห็นมีความเหมาะสม ราบรื่น การปิดการอบรมมีความเหมาะสม โครงการนี้มีการ กำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นตามขั้นตอนอย่างราบรื่น โครงการนี้มีการมอบหมายงานได้ตรงและ เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร การประสานงานของคณะกรรมการดำเนินงานกับ ฝ่ายต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ เมื่อมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คณะกรรมการสามารถแก้ไขได้ ทันที และโครงการมีการปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.49, 3.31, 3.24, 3.39, 3.35, 3.50, 3.49, 3.40, 3.29, 3.49, 3.45, 3.22, 2.92, 3.03, 3.39, 3.29, 3.23, 3.29, 3.18, 3.24$; S.D. = 0.84, 0.83, 1.03, 0.95, 0.93, 0.91, 0.79, 0.98, 0.92, 0.91, 0.79, 0.90, 1.12, 0.99, 0.88, 0.92, 0.85, 0.85, 0.89, 0.90)

3. ผลการประเมินด้านผลสำเร็จของโครงการ

3.1 ผลการประเมินด้านผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการ

3.1.1 ผลการประเมินด้านผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการตามความเห็นของ คณะกรรมการดำเนินงาน พบว่า ความสำเร็จตามเป้าหมาย ของโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 ในภาพรวม ประสพผล สำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$; S.D.= 0.64) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับปรับปรุง 1 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ น่าพอใจ คือ โครงการนี้ทำให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ชุมชน สังคมได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 2.50$; S.D. = 0.55) และส่วนอีก 8 ข้อ ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่าน เกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของ ตนเอง โครงการนี้ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ โครงการนี้ทำให้นักเรียนมีสัมมา การระต่อครูอาจารย์ และบุคคลทั่วไป โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น โครงการนี้ ทำให้นักเรียนรู้จักชื่อสัตว์ตนเองและผู้อื่น โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ และผู้มีพระคุณ โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักมีความสามัคคีในหมู่คณะ โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จัก มีความคิดสร้างสรรค์กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.00, 3.00, 3.33, 3.17, 3.17, 3.33, 3.00, 2.83$; S.D. = 0.63, 0.63, 0.82, 0.75, 0.75, 0.82, 0.63, 0.75)

3.1.2 ผลการประเมินด้านผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการตามความเห็นของ คณะครูที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิม พระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 ในภาพรวม ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$; S.D. = 0.63) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับปรับปรุง 1 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 2.50$; S.D. = 0.55) ส่วนอีก 8 ข้อ ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่าน เกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของ ตนเอง โครงการนี้ทำให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ชุมชน สังคมได้ถูกต้อง โครงการนี้ ทำให้นักเรียนมีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์ และบุคคลทั่วไป โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักเสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น โครงการนี้ทำให้นักเรียน รู้จักกตัญญูทวดเวทิต่อพ่อแม่ และผู้มีพระคุณ โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักมีความสามัคคีในหมู่คณะ โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักมีความคิดสร้างสรรค์กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 2.67, 2.83, 2.83, 2.67, 3.00, 3.00, 3.00, 2.67$; S.D. = 0.82, 0.75, 0.75, 0.82, 0.89, 0.63, 0.63, 0.82)

3.1.3 ผลการประเมินด้านผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการตามความเห็นของ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 ในภาพรวม ประสพผล สำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.59$; S.D. = 0.69) ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่น่าสนใจ เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้ทำให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ชุมชน สังคมได้ถูกต้อง โครงการนี้ทำใ้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักมีความคิดสร้างสรรค์ กล้า แสดงออกในทางที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.46, 3.40$; S.D. = 0.95, 0.82) ส่วนอีก 6 ข้อ ประสพผลสำเร็จตาม เป้าหมายอยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติตน ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง โครงการนี้ทำให้นักเรียนมีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์ และบุคคลทั่วไป โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น โครงการนี้ทำให้นักเรียนรู้จักกตัญญูทวดเวทิต่อพ่อแม่ และผู้มีพระคุณ โครงการนี้ทำให้นักเรียน รู้จักมีความสามัคคีในหมู่คณะ ($\bar{X} = 3.51, 3.66, 3.60, 3.70, 3.79, 3.70$; S.D. = 0.95, 0.84, 0.91, 0.79, 0.92, 0.96, 0.87)

3.2 ผลการประเมินผลสำเร็จด้านความพึงพอใจ

3.2.1 ผลการประเมินผลสำเร็จด้านความพึงพอใจตามความเห็นของคณะกรรมการดำเนินงาน พบว่า ผลสำเร็จด้านความพึงพอใจของคณะกรรมการดำเนินงานที่มีต่อการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 โดยภาพรวม ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$; S.D. = 0.86) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับดี 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ อาคารสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการมีความเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด ($\bar{X} = 3.83, 3.38$; S.D. = 1.16, 1.16) ส่วนที่เหลือ 8 ข้อ ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ บุคลากรที่ดำเนินการมีความรู้ความสามารถมีจำนวนเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน โครงการอบรมมีการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ โครงการอบรมมีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันการ โครงการอบรมมีการปรับปรุงการดำเนินงานตามความเหมาะสม ผลสำเร็จของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.50, 3.50, 3.17, 3.33, 3.17, 3.33, 3.50, 3.50$; S.D. = 1.04, 1.04, 0.98, 0.81, 0.75, 0.81, 0.83, 0.83)

3.2.2 ผลการประเมินผลสำเร็จด้านความพึงพอใจตามความเห็นของครู ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผลสำเร็จด้านความพึงพอใจของคณะครู โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 ที่มีต่อการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 โดยภาพรวม ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$; S.D. = 0.74) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ โครงการนี้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีจำนวนเพียงพอ และเหมาะสม อาคารสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินการมีความเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการเพียงพอและเหมาะสม โครงการนี้มีมีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด ผลสำเร็จของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X} = 2.67, 2.83, 2.67, 2.83, 2.83$; S.D. = 0.81, 0.75, 0.81, 0.98, 0.75)

3.2.3 ผลการประเมินผลสำเร็จด้านความพึงพอใจตามความเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผลสำเร็จด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ที่มีต่อการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมพระเกียรติ โรงเรียนมัธยมทับทิมสยาม 04 อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2549 โดยภาพรวม ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$; S.D. = 0.65) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับดี 1 ข้อ ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ ($\bar{X} = 3.63$; S.D. = 0.83) คือ อาคารสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการมีความเพียงพอและเหมาะสม และที่เหลืออีก 9 ข้อ ประสบผลสำเร็จด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ บุคลากรที่ดำเนินการมีความรู้ความสามารถมีจำนวนเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการเพียงพอและเหมาะสม โครงการอบรมมีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน โครงการอบรมมีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โครงการอบรมมีการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ โครงการอบรมมีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันการ โครงการอบรมมีการปรับปรุงการดำเนินงานตามความเหมาะสมผลสำเร็จของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.49, 3.29, 3.43, 3.41, 3.28, 3.36, 3.23, 3.32, 3.48$; S.D. = 0.79, 0.88, 0.90, 0.75, 0.89, 0.91, 0.84, 0.95, 0.95)

4. ผลการศึกษาปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงาน

4.1 ผลการศึกษาปัญหา และอุปสรรคด้านปัจจัยการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

- 4.1.1 ยานพาหนะที่ใช้รับ - ส่งนักเรียนไม่มีความปลอดภัย
- 4.1.2 ขาดการประสานงานกัน การประชุมชี้แจงยังไม่ชัดเจน
- 4.1.3 วัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

4.2 ผลการศึกษาปัญหา และอุปสรรคด้านกระบวนการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

- 4.2.1 พิธีเปิดล่าช้ากว่ากำหนด
- 4.2.2 กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ได้จัด เช่น กิจกรรมแสวงเทียนแห่งปัญญา
- 4.2.3 กิจกรรมตอบข้อข้องใจ นักเรียนยังไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร

5. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านปัจจัยการดำเนินงาน

- 5.1.1 ควรมีการควบคุมงบประมาณ โดยใช้จ่ายอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์
คุ้มค่าที่สุด
- 5.1.2 ควรจัดหายานพาหนะที่มีสภาพสมบูรณ์ ปลอดภัย และมีความเพียงพอต่อ
จำนวนครู และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
- 5.1.3 ควรจัดสร้างห้องน้ำให้พร้อมใช้งานมากกว่านี้
- 5.1.4 ควรเตรียมน้ำดื่ม น้ำใช้ให้พร้อม และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้าร่วม
โครงการ
- 5.1.5 ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการให้เพียงพอ

5.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

5.2.1 ควรรักษาเวลา เพราะกิจกรรมบางกิจกรรมใช้เวลานานเกินไป และควรจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามกำหนดการเดิม หากมีการเปลี่ยนแปลง ควรมีการแจ้งล่วงหน้าก่อนปฏิบัติ

5.2.2 พระวิทยากรควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากกว่านี้ และไม่ควรใช้คำที่ติเตียนมากเกินไป ควรมีคำชมสลับกับคำติเตียน

5.2.3 เวลาในการพักผ่อนมีน้อย ควรจัดสรรเวลาสำหรับการพักผ่อนให้มากกว่านี้

5.2.4 ควรมีการประสานงานกับพระวิทยากรก่อนล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความพร้อมในการดำเนินงาน

5.2.5 ในครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนสถานที่จัดอบรม เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่น่าสนใจ ไม่ซ้ำซาก จำเจ

5.3 ด้านผลสำเร็จของโครงการ

5.3.1 ควรมีกิจกรรมที่สร้างความตระหนักแก่นักเรียนให้มากขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ตนเอง

5.3.2 ควรกำชับเรื่องระเบียบวินัย เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ และแสดงออกในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม

5.3.3 ควรมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม และก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ